

Nodokļu atvieglojumi veido 7,6% no IKP

Publicēts: 22.01.2021.

[Jaunumi](#)

Finanšu ministrija jau no 2014. gada izvērtē svarīgāko nodokļu atvieglojumu apmērus un ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem. Regulāra nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšana ir nepieciešama, jo jāpārlicinās, vai tie sasniedz izvirzīto mērķi, nerada konkurences kropļojumus, būtiskas papildizmaksas un administratīvo slogu. Veidojot efektīvāku nodokļu politiku, redzams, ka ar 2017. gadu to kopējais apmērs un arī īpatsvars pret iekšzemes kopproduktu (IKP) un kopējiem nodokļu ieņēmumiem samazinās. 2019. gadā kopējais būtiskāko nodokļu atvieglojumu apmērs bija 2 328,5 miljoni eiro, kas ir 7,6% no iekšzemes kopprodukta (IKP) un 24,1% no analizēto nodokļu kopējiem ieņēmumiem.

Par nodokļu atvieglojumu var uzskatīt jebkuras novirzes no attiecīgās valsts likumos noteiktā vispārējā nodokļu režīma, kas kādam nodokļu maksātājam vai maksātāju grupai paredz nodokļa sloga samazinājumu vai izdevīgāku nodokļa nomaksas kārtību. Nodokļu atvieglojumus piemēro, vadoties pēc kritērija, ka nodokļu maksātājs vai to grupa atbilst likumā noteiktai pazīmei. Tas var būt, piemēram, ienākumu apmērs, ģimenes stāvoklis, saimnieciskās darbības veids vai reģions.

Nodokļu atvieglojumus nosacīti var iedalīt pēc to mērķa. Lielākie nodokļu atvieglojumi pēc to apmēra un mērķa 2019. gadā tika piešķirti sociāla rakstura atvieglojumiem – 76,9% no visiem nodokļu atvieglojumiem. Investīciju veicināšanai tika piešķirti 4,1% no visiem nodokļu atvieglojumiem, jo pati uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēma jau ir veidota investīciju veicināšanai. Dabas resursu aizsardzībai un lauksaimniecībai tika piešķirti attiecīgi – 10,4% un 2,2% no visiem nodokļu atvieglojumiem. Pārējie atvieglojumi veidoja 6,4%.

Lielākie nodokļu atvieglojumi pēc to apmēra 2019. gadā bija iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un pievienotās vērtības nodokļa (PVN) atvieglojumi. IIN atvieglojumu apmērs 2019. gadā veidoja 866,6 miljonus eiro, kas ir gandrīz puse no kopējiem IIN ieņēmumiem 2019. gadā un 2,84% no IKP. Procentuāli lielāko daļu no tiem 2019. gadā veidoja neapliekamais minimums pensionāriem – 37,0%, neapliekamie ienākumi – 22,5%, neapliekamais minimums – 15,4% un atvieglojumi par apgādībā esošām personām – 17,3%. Pēdējo gadu laikā ir vērojams arī straujš IIN atmaksu pieaugums, kas skaidrojams ar diferencētā neapliekamā minimuma ieviešanu no 2016. gada.

Savukārt kopējais PVN atvieglojumu apmērs 2019. gadā veidoja 899,4 miljonus eiro, kas ir 34,0% no kopējiem PVN ieņēmumiem un 2,95% no IKP. Šajā summā ietilpst ar PVN neapliekamo preču un pakalpojumu apmērs (789,9 miljoni eiro) un ar PVN samazinātām likmēm apliekamo preču un pakalpojumu apmērs (109,5 miljoni eiro).

Valsts nodokļu politika ir saistīta ar visiem nozīmīgākajiem procesiem valstī, piemēram, konkurētspēju, pirktspēju un eksportspēju, kā arī demogrāfijas un inovāciju veicināšanu. Nodokļu politika būtiski ietekmē arī nodarbinātību, uzņēmējdarbības vidi un struktūru, kā arī ir izšķirošā, nosakot valsts pakalpojumu apjomu un kvalitāti. Nozīmīga daļa no nodokļu politikas ir arī nodokļu atvieglojumi, kas ir pretimnākšana dažādu grupu iedzīvotājiem un uzņēmējiem, bet vienlaikus ir valsts nesaņemtie ienākumi.

Finanšu ministrija, lai nodrošinātu, ka nodokļu atvieglojumu piemērošanas rezultātā iedzīvotāju un komersantu rīcībā palikušie līdzekļi palīdz sasniegt valsts mērķus un prioritātes, ir izstrādājusi un iesniegusi Ministru kabinetā izskatīšanai informatīvo ziņojumu "Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu izvērtēšanu". Informatīvajam ziņojumam pievienots arī "Plāns spēkā esošo nodokļu atvieglojumu mērķu un sasnieguma rādītāju definēšanai" secīgai un sistēmiskai spēkā esošo nodokļu atvieglojumu pārskatīšanai, definējot to mērķus, kā arī nosakot konkrētus sasnieguma rādītājus, kas ļautu novērtēt mērķu sasniegšanas pakāpi.

Ar nodokļu atvieglojumu ziņojumu par 2019. gadu var iepazīties [Finanšu ministrijas mājaslapā](#).

Nodokļu atvieglojumi Latvijā

Finanšu ministrija

Kopējais būtiskāko nodokļu atvieglojumu apmērs 2019.gadā

2,3

miljardi eiro

7,6%

no IKP

1/4

no nodokļu
ieņēmumiem

Būtiskākie nodokļu atvieglojumi

- (38,6%)** Pievienotās vērtības nodokļa atvieglojumi
- (37,2%)** Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumi
- (10,4%)** Dabas resursu nodokļa atvieglojumi
- (13,8%)** Pārējie atvieglojumi